

VEU CATALANA

LLIBERTAT · JUSTICIA SOCIAL · FEDERACIÓ EUROPEA

Any 1

Mèxic, D. F., juliol 1958

Núm. 1

El fet d'ésser català

BLASMAR dels joves sembla que ha estat un costum de tots els temps, practicat per molts d'aquells que han deixat d'ésser-ho. Potser mai, però, una generació «verda» s'havia vist de tal manera censurada per la seva corresponent «madura» com l'actual.

Aquest fet, per a ésser tractat en un sentit general, s'ofereix massa ampli; per altra banda, no té cap interès, avui, aquí. El té, en canvi, si el circumscrivim, ja no a la joventut catalana, sinó als joves catalans nascuts a Catalunya després del 1925 — per a fixar-ho en números rodons — i que van abandonar llur pàtria el 1939. Dintre d'aquest grup, el que més tenia catòrce anys quan va ésser desarrelat de la terra i avui en té trenta-tres.

Dels joves catalans formant part d'aquest grup és, crec jo, dels que es blasma d'una manera més injusta; la injustícia és pot atribuir bonament a certa manca de reflexió. Quants catalans «madurs» expatriats, en efecte, han realitzat l'esforç necessari per a sentir-se en la situació d'aquests joves? D'aquests joves que, aleshores nens encara, han crescut i s'han desenvolupat en medis estranys al de Catalunya i en condicions, sovint i sobretot al principi de l'exili, de les més difícils en quasi tots els ordres de la vida. Aquest aspecte el deixo a l'escatiment del lector.

Però i l'altre, el del moment, el d'avui? Què és allò que es retreu als joves d'aquell grup? Llur manca d'interès, de participació, d'acció com a catalans? Potser això és veritat; però, certament, no és tota la veritat: n'és tan sols una cara. Des d'un altre punt de vista, cal preguntar-se si a aquests joves no els ha mancat, també, l'estímul, l'oportunitat.

Al marge, però, de tota altra consideració — les consideracions, en aquest cas, es podrien succeir fins a l'infinit —, hi ha un fet: el fet d'ésser català.

Ésser català, obliga. Obliga, si més no, a no romandre indiferent a la situació, als problemes, al futur de la pàtria. Obliga ara més que mai: ara que, malauradament, la pàtria es troba en la dissort.

Ésser català obliga a manifestar-se com a tal. No sempre, no totes les èpoques, no totes les circumstàncies exigeixen necessàriament grans fets. Sovint, com en el present, junt amb l'acció més transcendent que puguin portar a cap homes d'esperit excepcional i de cor inflammat, n'hi ha prou, quant a la resta, amb donar suport a la posició d'aquells; amb no restar com al marge d'una acció que moralment és la nostra, que ho fóra de la manera més directa si les circumstàncies ens haguessin col·locat — com ens podrien col·locar en un demà proper — al bell mig del que es debat quant a l'esdevenidor de Catalunya.

S'és català si se'n porta la sang. Adhuc aquell que en renegues, no per això deixaria d'ésser-ho, encara que en fos en tan

VEU CATALANA, revista d'ideari polític i social, sortirà cada mes a Mèxic. És un fet material. Espiritualment, neix a Catalunya. És un esforç amb el deliberat propòsit d'estudiar, discutir i exposar solucions que responguin a les necessitats i problemes urgents del moment. Car, política és, en el seu més alt sentit, pedagogia. En el florir de Catalunya, capolada, sagnada a blanc per les malvestats del temps i de la fatalitat geogràfica — potser l'única fatalitat existent — no és res menys que lògica la confusió que es produeixi en els tanyes novells de les generacions imminents.

Entre les moltes veus que s'alçaran, desitgem afirmar la que crida a una ampla unió catalana de signe liberal, indispensable a l'ordenació i equilibri del govern propi. Unió, però, no és unanimitat, quimera de tots els totalitarismes. Fins Solidaritat Catalana conegué els seus botiflers, sovint instruments inconscients de la intriga enemiga. Més que per la unanimitat ens afanyem per una vasta majoria que tingui per comú denominador l'aspiració fonamental dels elements capaços d'entendre's en una doctrina i una acció que «uneixi el seny a l'impetu», emmanllevant els vers diamantí al català de l'illa daurada.

VEU CATALANA vol concertar el difús desig d'unió sentit pels catalans, sigui quin sigui el lloc de residència. Tant els enyorats de dins com els qui ens enyorem enllà de les muntanyes o de les mars. No existeixen ni s'han d'acceptar ni fomentar diferències entre els catalans de l'interior i els de França o d'Amèrica. Tan català és el que la sort ha portat a París com el que viu a Mèxic o a Xile. Igual que el de Lleida, Girona, Tortosa, Tarragona o les Illes. Sense oblidar-ne cap dels altres Països de Llengua Catalana que resten fidels a la seva pròpia naturalesa. Altrament, seria una negació de nacionalitat.

VEU CATALANA es publicarà amb independència del fet que el règim homeier i d'instints genocides, nascut d'una crisi de descomposició històrica, caigui o davalli demà o demà passat. Els valors que servim són perennes.

VEU CATALANA adopta avui una tàctica declarada: la del diàleg civil i tolerant entre els catalans nacionals, i el d'aquests amb aquells liberals del ròdol ibèric o d'allà on siguin, per tal de trobar formes eficients de convivència i cooperació, segons normes intel·ligents de civilitat. Evitant recaure en la barbàrie ancestral. Sempre sobre la base democràtica del dret a l'autodeterminació del poble, des del baluard del liberalisme rediviu i escarmentat, estem per la revisió de posicions falses o inoperants.

VEU CATALANA no ve a lluitar contra germans. Veurem un amic en tot combatent per la llibertat de Catalunya i del món, encara que no coincidim enterament. En el terreny de la comuna decència, indispensable en tots els ordres de la vida, ens podem aplegar tots els homes de conviccions honrades, sense jurar endebades els noms dels nostres amors.

En els conflictes de sobirania i en les rivalitats de domini que mantenen les tensions internacionals i dificulten les enteses pacífiques, sostenim que ni en política ni en economia no hi ha dogmes, sinó principis subjectes a la llei universal d'evolució. Per això VEU CATALANA mira l'adveniment de la Comunitat Europea com l'organisme suprem del futur. On la voluntat de supervivència i d'avanç resolgui els conflictes de poder polític i econòmic dintre del respecte al dret de les nacions a desenvolupar-se harmònicament. De la mateixa manera que els estats nacionals, federats o confederats, han de garantir l'exercici dels drets inalienables de l'home.

El mots d'ordre que figuren en el frontispici de VEU CATALANA, Llibertat, Justícia Social i Federació Europea, són els que han de cisellar-se en la Catalunya ideal del demà. Poble pagès, sabem com es vinculen les canyes a la torrentada i com es redrecen després amb més ufana. Poble mariner, sabem com plegar veles davant la tempesta i com hissar-les més altes als vents favorables. El que no perdrem mai serà la fe i l'esperança, penyores de ressorgiment perpetu en totes les terres besades per les ones i l'oreig de la Mediterrània.

A glossar aquest ideals, amb ànim de convertir-los en doctrina reflexiva i discreta que impregni la consciència nacional fins a donar fruits saborosos al nostre poble — puix ell és, en definitiva, la Catalunya real — VEU CATALANA convida tothom qui porti al pit un missatge d'humanitat i a flor de llavi una paraula viva.

abjecta condició. Català se n'és dintre i fora de Catalunya, de la mateixa manera que, a l'estranger, sentim retrobar Catalunya en cada veu catalana, en cada català que l'atzar ens fa trobar quan menys ho pensàvem.

I a Catalunya o arreu del món on hi hagi un català és profitós i és urgent, avui, mantenir un diàleg. Diàleg ho és la conversa; diàleg ho és, també, l'escriure, puix que escriure és comunicar-se.

VEU CATALANA, entre altres coses, as-

pira a constituir una oportunitat per als joves, als quals obre les seves columnes molt particularment, a l'hora d'obrir-les a tots els catalans de bona fe.

VEU CATALANA inicia un diàleg que es voldria el més ampli possible. Diàleg amb els germans que respiren l'aire, avui emmetzinat, de la pàtria, i diàleg amb tot aquell que, es trobi avui on es trobi, no hagi renegat de la seva essència catalana.

LES NOVES GENERACIONS

L'ESPERIT de protesta dels menys de trenta-cinc anys és un fet. És el fet més important escaigut en l'actual règim espanyol. Car després de disposar de tot per a formar els hereus destinats a perllongar el franquisme, aquest, al cap de vint anys, no té successió. Els que pensen continuar-lo canviant només el cap, són les formacions madures, no són les noves generacions. Aquestes travessen una crisi de revolta, de malícia contra tot, de fàstic contra el present, d'incertesa davant l'esdevenidor.

Hi ha una mena de tristesa en aquesta rebel·lió interior, un malestar, una rancuniosa decepció. Nosaltres, a la seva edat, sentim l'inconformisme guiat per una fe. Res de tal en les joventuts d'avui. És com si tinguessin por de tornar a creure després del desencany sofert d'haver cregut com a orbes. És també com si recessessin de no saber-ho tot. Està clar: els han amagat tant!

L'atracció que a semblant estat d'esperit pot presentar el messianisme, el qual, dialècticament, ho ofereix tot resolt, és evident. També, però, el sentiment nacionalista en els grups humans hispànics on el nacionalisme és considerat delictuós.

A part de la veritat que pot encarrilar aquests esperits en ple ferment de rebel·lió, la revolta, per ella sola, ofereix ja un viu interès. En primer lloc perquè és fer prova de coratge, i fins d'un gran coratge el protestar d'un món visiblement molt més fort que ells. En segon lloc perquè la rebel·lió ha nascut dins d'ells mateixos, sense models exteriors. Finalment perquè tots aquests fills de la protesta, són en gran part els fills dels privilegiats, dels homes de la situació.

Escotar-los, atansar-se a parlar amb ells, és descobrir una font d'energia, és confirmar una esperança, és preveure que s'està acabant la nit perquè ells són ja l'alba. El passat els esperona el desig; desig de saber, d'entendre, de lligar caps. Llur recança són les llacunes, tot el que els ha estat estrafet i falsejat. I hi ha un deix d'amarguesa o d'estranyesa en llur gest, com pel fossat que s'ha volgut cavar i per la sang que s'hi ha vessat i que els resta incompresa.

És aquest reflex sà, aquesta reacció davant d'una contesa que ja no els afecta — car la guerra civil s'acaba amb ells — el que m'ha mogut sovint a tractar d'esbrinar com ha pres peu dins d'ells la protesta, com es produïa aquest despertar, aquest presentiment de la llum submergits com estaven tots ells en les tenebres.

Tots els testimoniatges rebuts concorden en que els inicis brollaren del sentiment confús de veure com les promeses no corresponien a les realitats. És sempre

l'oposició entre el desig i la realitat el que estimula l'examen. A nosaltres pot semblar-nos arbitrària la presentació d'un món esquemàtic i sistematitzat, on tot ha estat confegit segons una tendència passional, on d'una banda ha estat tot condemnat i d'una altra tot delirantment exaltat. Així, rigorosament sofisticat, l'univers presentat a les generacions noves, exclouia la contrastació, tota inclinació a l'anàlisi, i tendia a la psicosis del combat: del combat com una mística, com un refús a la facultat de raonar.

La veritat oficial — la sola que podia circular — era que el triomf de la «cruçada» encarnava l'autèntic esperit «nacional». L'objecte de la guerra civil havia estat salvaguardar la tradició de l'acció dels espanyols desviats. La tradició era sagrada. Alguns homes del temps de Jovellanos pretenien també foraviar-la. Fou restituïda al solc. L'amenaça que representava per a ella la República del 1931, fou endegada igualment. Tot havia estat, doncs, reparat. Calia, només, prosseguir en aquesta direcció.

Aquest era el procés prescrit per a ús de les noves generacions. Que hi cregueren cegament ho prova llur estat actual de decepció. Hi cregueren molt més encara per tal com se'ls convidava a construir un destí mitjançant llur participació. Car tot s'havia de refer: l'imperi, la unitat, el rang internacional en tant que país preeminent.

Tots hem sofert més o menys certes mostres de la literatura inflada nascuda d'aquesta agitació. La buidor que s'amagava sota el seu baladreig barroc, colpí les promocions més avançades, les que tenien de llur infantesca records d'abans del règim nou. Car sorprenen després d'uns anys de creure i de desitjar, de no constatar l'acompliment de cap de les promeses. El dubte és el primer que induïx a raonar. I raonant, s'aprèn a donar valor a un llibre silenciós descobert en un racó de biblioteca; el raonar inclina a sospesar el que s'escriu o el que es calla en un diari, mou a parlar-ne amb un amic, a apreuar les reserves que són fetes i a enfortir el sentiment per tal com ja no es sent sol a desconfiar.

L'acció d'aquests inicis, d'aquests primers-desvetllats en plena nit, és reduïda i incerta. Els factors, però, que vénen a eixamplar-la, no cessen de deixar-se sentir. És com un univers que es desclou i que sobta d'haver-lo vorejat sense adonar-se'n. Un dia és un professor, tingut per esborrat i esporuguit, que convida el deixeble a anar a veure'l a casa. El retrat de Giner de los Rios posat damunt d'una taula, la revelació d'uns noms, d'uns escrits, de la Institució Lliure d'Ensenyança són, per a l'alumne, l'esclat d'una veritat que s'imposa amb una llum nova. Aleshores l'estudiant ho comprèn tot: l'engany i el silenci en què es recolza. Un altre dia és la revista entrada al país d'amagat, o la presència d'un turista, al qual els estudiants han acudit sovint només pel sol desig d'informar-se. L'anada al país, però, d'estudiants forasters i l'assistència d'estudiants espanyols als centres docents de l'estranger, ha ampliat i accelerat no ja l'afany de saber ans l'esperit de protesta, la revolta davant la falsedat que és avui, en la joventut espanyola, total i manifesta.

La joventut catalana ha tingut altres camins per a prevenir a la descoberta: l'infalible de la persecució de la llengua, el qual és el de la llibertat mentre es serveix quan es manté sotmesa. També el de la població

obrera. Un jove advocat em deia que havia après realitats que ignorava assistint d'ofici uns treballadors jutjats per haver tornat a Barcelona procedents d'un camp de concentració de França. Afegia que el mateix s'havia escaigut amb altres companys seus.

Aquesta joventut és el més viu i l'expressió més nombrosa de l'opinió espanyola. És, però, una inconeguda. Què farà quan entrarà en acció? Cap on es decantarà? Vers quina formació, quina doctrina orientarà la seva protesta? Tot l'esdevenidor polític que alguns es pensen preparar, depèn de la seva decisió.

RAMON XURIGUERA

Ha mort el canonge Cardó

Ha mort a Barcelona als setanta-quatre anys d'edat el canonge Carles Cardó que durant molts anys estigué exiliat a París i Friburg. A pesar del temps plujós que feia a l'hora del seu enterrament, fou acompanyat per un nombros grup d'amics. La premsa local li dedicà biografies mutilades a fi de no disgustar la censura. Donarem algunes dades que ajudaran a completar les informacions truncades de la premsa barcelonina actual. En 1924, sota la dictadura de Primo de Rivera, fundà la revista en català *La Paraula Cristiana*, aquells que estan assabentats de les interioritats de l'oposició al règim de llavors saben que el canonge Cardó fou un dels seus més aferrissats enemics, i que encoratjà la resistència entre la joventut catalanista de l'època. Quatre anys més tard fundava el diari *El Matí*, que es publicà fins a la guerra civil. En aquells moments el canonge Cardó anà a reunir-se amb l'arquebisbe de Tarragona, cardenal Vidal i Barraquer, refugiat a Suïssa. El 1943, quan morí el cardenal, el canonge Cardó, que l'assistí fins als darrers moments, prengué al seu càrrec l'herència espiritual de l'arquebisbe de Tarragona. Tres anys després editava el llibre que tants comentaris ha ocasionat entre els unitaris, *Histoire spirituelle des Espagnols*, document que s'ha fet indispensable per a comprendre els problemes hispànics. Seguint instruccions de la Santa Seu, el canonge Cardó romangué exiliat fins transcorreguts deu anys de la mort del cardenal Vidal i Barraquer. L'editorial Ariel, de Barcelona, li ha publicat les obres següents: *El càntic nou*, poemes religiosos; *L'Evangeli d'avui* (dos volums); *Emmanuel*, Estudi sobre Jesucrist, i *El diàleg interior*.

Altres baixes

Després de les morts recents del canonge Cardó i del comte de Güell, ex alcalde de Barcelona, hem de registrar les de l'escriptor Antoni Rosich Catalan, autor de *L'Estranger*, *Proses d'estiu i tardor*, i del pintor Rafael Padilla, concutadà i coetani de Picasso, completament catalanitzat.

Sic transit gloria mundi

Ha mort al Penal de Burgos, complint condemna per delictes polítics, Joan Comorera, ex-conseller i diputat de Catalunya. En la seva agitada vida demostrà gran vocació política i el seu nom fou amplament conegut com líder del comunisme català durant la guerra provocada per l'alçament franquista. Heroi un dia del seu partit, caigué en desgràcia de Moscou i entrà a Espanya empès per qui sap les raons. El temps de presó a Barcelona i a Burgos, amb la salut crebentada, el passà en la misèria més absoluta, malgrat els ajuts desinteressats del quatre amics fidels que li restaren. Fou molt admirat per uns i odiat pregonament per altres. Descansi en pau.

Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General
CEDOC

VEU CATALANA

Juliol del 1958

Any I

Núm. 1

Director
SALVADOR FERRET

Administrador
RAMON FABREGAT

Direcció: Eufrates 10-9, México 5, D. F.

Correspondència, al
Apartado 1487, de México 1, D. F.

Preus de subscripció

Un número \$ 2.00
Altres països, un any . . . \$US 2.00
Mèxic, un any \$ 20.00

DOCTRINA I ACCIÓ

DE LA CONSCIÈNCIA NACIONAL

La consciència presuposa l'existència. Ho remarca Spengler en la seva sensacional — discutida i discutible — Decadència d'Occident. I afegeix que la insistència amb què es vol sovint negar una realitat és la prova més palesa que aquesta realitat existeix. Pel contrari, una sil·logisme matemàtic ens porta a considerar in-existent allò que, amb massa insistència, hom afirma que existeix com una realitat viva. L'existència es fa present ella mateixa, abans que prengui consciència.

Cal amar en compte per a no caure en el parany de les afirmacions que cerquen suport en les negacions; generalment són falses, tot i que moguin sovint masses inconscients aparencant una consciència. Quan Hitler afirma que la raça ària és la base del «poble alemany», perquè això és notòriament fals ha d'oposar al poble arí una contra-raça: la semita; més concretament encara, la jueva. El pangermanisme

de Haase està tan lluny de la realitat que separa Àustria de Prússia, que cal inventar un enemic per a produir un moviment d'autodefensa, que hom fa aparèixer com un estat de consciència unitària, nacional, sense cap existència real; puix que la unitat no existeix es suplanta amb una raó d'Estat i s'acut a la violència, perquè sense violència no hi podia haver Anschluss, i el famós Anschluss no fou més que l'ocupació violenta d'Àustria per les tropes nazis, l'ensorrada de les quals hom rebé a Àustria com un alliberament.

El feixisme i el nazisme coincidiren en la definició de la vida com un combat, com una lluita permanent, en la qual l'individu resta subordinat a l'Estat — Mussolini — o al poble alemany — Hitler. L'Estat feixista és l'enyor de la gran Roma dels Cèsars. El «poble alemany» de Hitler és el record enyorat de les lluites de les tribus germàniques contra Roma, contra els bàrbares; i és l'esperit de venja contra la França victoriosa del 1918.

Però la vera consciència nacional no neix de la cohabitació de la rancúnia amb el despit, ni de les cogitacions pels verals de la història, on es cria, com a les cores, una herba que no floreix. És el fruit de la pròpia existència, que madura de les arrels ficades a la terra i de la saba que porta la substància vital del nostre ésser.

En aquesta consciència trobarem els vincles de la unió, puix que una nació és una comunió, o no és tal nació. Comunió és la participació en allò que ens és comú. Si som una nació és perquè tenim quelcom fonamentalment comú i volem mantenir-ho com un patrimoni col·lectiu.

DE LA UNIO CATALANA

La política és un art de realitats. Per ambiciosos que siguin els propòsits, la política es fa d'una sola manera, que és subordinant en cada moment aquests propòsits a les possibilitats reals. Altrament no arriba a ésser política i no passa de declamació.

En la política espanyola són declamació el fur del treball, la unitat catòlica, i tantes altres peces de literatura estretes de l'ideari tradicionalista, feixista i nazi; resta la voluntat d'imperi, que l'Estat espanyol exerceix sobre les nacionalitats sotmeses a la seva concepció unitària, mancat d'altres possibilitats presents i futures.

Pel contrari, cal reconèixer que el règim té la mà trencada per a apropiar les possibilitats que la realitat li ofereix. Mai l'Estat espanyol no havia fet una política exterior tan realista, tan clínic i pragmàtica com la que fa des del 1939 sola el jou i les fletxes. Tret de la Unió Soviètica, cap Estat totalitari no ha sabut apropiar tan bé les febleses, les necessitats i els errors aliens com aquesta Espanya del «Movimiento», en l'ordre de les seves relacions internacionals, mentre manté el seu doctrinarisme en la política interior.

I és aquest doctrinarisme el que no li permet evolucionar, i que l'ha de perdre.

Esperem que el nostre poble sabrà apropiar-se'n, perquè les bases de l'unió catalana estan, ans que en la consciència, en el subconscient dels catalans que, de Catalunya estant, esperen ésser interpretats oportunament per una veu catalana.

ANTONI-MARIA SBERT

Salutació

En deixar-se sentir per primera vegada, VEU CATALANA adreça una fraternal salutació a totes les publicacions catalanes del món, sigui quina sigui la seva tendència política i siguin quins siguin els plans que preconitzin per tal d'aconseguir la llibertat de Catalunya. VEU CATALANA no s'alcarà per a discutir vanament amb els catalans; amb els catalans pretén el diàleg cordial i constructiu; davant dels homes liberals d'arreu del món, exposar les necessitats i els problemes de Catalunya, unir-se a altres veus que en llengües diverses sostenen els mateixos ideals i pugnen per l'establiment d'una justícia universal en règim de llibertat. VEU CATALANA saluda amb la mateixa cordialitat els periòdics catalans que des de molts anys abans de la guerra divulgaven la paraula catalana en terres d'Amèrica, que els que, a Amèrica i a Europa, han sorgit després de la guerra per tal de manifestar els diversos matisos de les aspiracions catalanes, cadascun en el to que escou a la tendència i a la formació dels seus editors. I saluda, d'una manera particular, els escriptors de llengua catalana residents a la Terra, que no hi tenen, avui, cap òrgan d'expressió. A tots ells, el editors de VEU CATALANA trameten una abraçada germanícolica i els ofereixen les pàgines d'aquesta publicació.

En nom del poble

La revista *Tiempo*, de la ciutat de Mèxic, en la seva edició del 23 de juny publica una informació extensa sobre l'execució d'Imre Nagy i altres destacats hongaresos. En reproduïm a continuació els darrers paràgrafs.

CAUSAS Y CONSECUENCIAS DEL CRIMEN. En toda Hungría se alzaban borcas y morían patriotas de toda edad y condición — incluso niños — bajo los piquetes de ejecución. Ningún escritor de los que eran orgullo del comunismo escribía en los periódicos del partido y en toda Europa se separaban de él millares de los más prestigiosos militantes. El nombre de Imre Nagy se había inscrito en la lista de los mártires de la libertad y el Indas Janos Kadar y sus amos del Kremlin no sabían qué actitud adoptar. Se desconocía en qué ergástula estaban recluidos Nagy y su pequeño grupo de leales. Se dijo que habían sido trasladados a Budapest, pero informes más dignos de crédito decían que se hallaban presos en la URSS.

Seguramente se les quiso arrancar una declaración de arrepentimiento alternando torturas y promesas. Algunos, como el viejo filósofo Lukács, hicieron acto de contrición y se les devolvieron la libertad y sus sinecúras. Nagy debió resistir las tentaciones y sevicías. Juschov había condenado los crímenes de Stalin y, en lugar de mandar al paredón a Kaganovich, Malenkov, Molotov, Shepilov y al mariscal Zhukov, se limitó a degradarlos. Tal vez sinceramente el sucesor de Stalin creía posible desposeer al comunismo de su congénita ferocidad. Su reconcilia-

ción con Tito, la cual implicaba reconocer autonomía táctica e ideológica a los partidos basta entonces esclavizados de Moscú, parecía inaugurar una nueva etapa del comunismo internacional.

Pero, como Stalin, Juschov es prisionero del engranaje dictatorial — dogma inflexible, jefe indiscutible, obediencia absoluta a las consignas del Kremlin — y la política soviética recobra su rigidez draconiana. Tito fué excomulgado nuevamente y Juschov le reprochó como una traición al socialismo el asilo otorgado a Nagy. Aseñalar a éste y a sus compañeros de calvario podía poner fin a la corriente revisionista que otra vez está haciendo tambalearse la unidad pretendidamente monolítica del bolchevismo impuesto por tanques y cañones a los pueblos de Europa oriental, poblados en su mayor parte por campesinos refractarios a la bolchevización y donde los trabajadores fabriles son tratados como galeotes.

Con la ejecución de Nagy y del Gral. Maléter, la URSS vuelve a las "purgas" sangrientas de Stalin, a la deificación del dictador rojo, a la violación sistemática de todas las normas de dignidad humana. El cadáver de Nagy abrirá entre Tito y la URSS un fosco invaluable. Acabará el experimento sordodemocrático de Polonia con la rendición de Gomułka o con su muerte en la bórca.

La prensa mexicana ha donat la notícia d'aquestes execucions i l'ha comentada molt extensament en termes similars als de *Tiempo*, el mateix els periòdics independents que els portanveus de les diverses tendències polítiques mexicanes.

EDITORIAL
FOURNIER

S.A.

EDICIONS
TREBALLS COMERCIALS
REVISTESArquitectura, 29 - Telèfon 28-03-64
Copilco-Universidad, México, D. F.

TORNA a plantejar-se el vell, el secular problema: què ha d'ésser Espanya? La resposta catalana — potser qui millor l'ha concretada és Maragall — es basa en la seva experiència històrica, en el seu respecte a la diversitat nacional i lingüística i, ensem, a les formes democràtiques de govern. Catalunya, en els temps de la seva plenitud nacional, fou una monarquia paccionada, en la qual la sobirania era compartida per la corona i per les Corts; representació dels estaments del país. Però fou també una monarquia federal. La unió amb Aragó ja marcava aquesta característica.

DOS CAMINS

Els dos estats, sota la mateixa corona, mantenien una total autonomia administrativa, judicial i financera. I cada conquesta o annexió representava una extensió d'aquest concepte federal, respectuós amb les característiques peculiars dels membres que formaven la unió: València era un regne independent, de fet, amb unes Corts, unes lleis i unes institucions no pas exactes a les del Principat ni a les d'Aragó; ho fou, àdhuc després de la unió que operava l'acció militar de Pere III, el regne de Mallor-

ques; ho foren, sota la mateixa corona o encapçalades per un altre sobirà de la família reial de Barcelona, Sardeña i Sicília i els ducats grecs.

Castella, l'altra gran potència peninsular medieval, tenia un altre concepte del govern. El dret de conquesta, el repartiment de terres entre els grans senyors i les ordes militars, l'annexió pura i simple a la corona, són diametralment oposats al sistema federatiu — millor encara, confederal de la Unió catalana-aragonesa. Les conquestes bèl·liques, encara que siguin fetes sota un impuls religiós — gairebé sempre absent, tanmateix, de les lluites que s'escalonen fins al segle XV amb els reialmes sarraïns d'Espanya — representen, no pas la creació de nous membres d'una lliure unió federativa, ni d'un concepte idèntic de la responsabilitat mútua de governants i governats en l'administració del país, sinó una senzilla extensió dels dominis de la corona, una ampliació de Castella. Els territoris que Pere el Cruel conqueria a Aragó i València, en la llarga guerra contra el seu homònim el Cerimoniós, havien d'ésser afegits a Castella la Nova. I quan, tres segles més tard, la conservació de l'organització estatal catalana esdevé una mena d'escàndol en la política unitària espanyola, el Comte-Duc aconsella a Felip IV de reduir tots els seus estats als usos i les lleis de Castella. D'aquella Castella que — segons afirmava, ferida en les seves conviccions absolutistes per les reivindicacions del valencià Vinatea, la reina Elionor —, no hauria gosat d'enfrontar-se amb el seu rei, perquè aquest hauria degollat tots els qui reclamaven el respecte d'uns drets col·lectius o individuals vulnerats per la corona.

Fou aquesta concepció unitària i absoluta del govern — refermada encara amb l'adveniment de la dinastia dels Borbó — la que s'imposava a Espanya i àdhuc sembla, quan el despotisme il·lustrat de Carles III i la seva política econòmica liberal obren unes possibilitats de renaixement mercantil i industrial de Catalunya, que els catalans s'hi avinguin i hi trobin una jeia confortable. El reflex de la revolució ideològica de 1789, les guerres napoleòniques, el Romanticisme, la transformació industrial, tot plegat contribuirà a tornar als catalans, però, amb la nostàlgia de llur personalitat nacional i de llur cultura pròpia, l'ambició d'imposar a l'Estat al qual estan junyits la concepció federativa i paccionada que els és pròpia i tradicional, i a l'empar de la qual saberen edificar un vast imperi en plena Edat Mitja. El federalisme republicà, el liberalisme de la burgesia, àdhuc el carlisme en la seva forma catalana, tendeixen, sovint d'una manera inconscient, a imposar a Espanya aquesta fórmula de convivència. I el catalanisme polític que, a darreries del segle XIX, formularà d'una manera coherent aquesta reivindicació, haurà d'heretar i, en certa manera, de fondre, els tres corrents ideològics que caracteritzaven la vida política catalana d'ençà de la guerra del francès.

Tota la història del primer terç del nostre segle està feta dels esforços que fa el catalanisme polític per a imposar aquesta concepció i destruir l'Estat unitari que s'hi oposa. Solidaritat Catalana, Assemblea de Parlamentaris, moviment pro-Autonomia, Galeucza, són els noms que prenen els episodis més marcats d'aquesta lluita. La proclamació de la República, per l'abril de 1931, n'és la culminació i, sembla, la victòria.

Es molt fàcil, avui, de trobar que els

CATALUNYA, PAÍS ENDARRERIT

I. Dues generacions de retard

CADA dos per tres surten expressions noves. Una és la de *països insuficientment desenvolupats*. Per parlar de Catalunya, prefereixo l'expressió vella, que diu ben bé el que vol dir, de país retardat.

Catalunya, avui, és un país retardat. Ho és des fa molts anys; el seu retard s'ha accentuat en el darrer quart de segle, des del 1931 fins ara.

La responsabilitat, és clar, pertany al règim franquista, que ha aïllat del món tota la Península però que, de propina, ha sotmès Catalunya a un tracte especial — que ens honora però que ens ha perjudicat també especialment.

La culpa, però, no és solament de Franco. La burgesia catalana, que després d'haver creat una indústria tèxtil forta, deixà que s'anés endarrerint i que durant la República, per miopia, es desentengué completament de tot progrés, és també responsable.

En el món occidental d'avui — de capitalisme orientat i de socialisme en comptagotes — Catalunya és, per la seva estructura social, un país que podria progressar ràpidament, perquè no té el fre de cap problema fonamental.

Al 1936 no existia un problema de la terra. No existia tampoc un problema obrer. Vull dir que a la injustícia fonamental de l'apropiació de la plusvàlua pel capitalisme, o de la terra pel propietari, no s'afegia, per exemple, la misèria sistemàtica de la classe obrera o de la pagesia, o la prohibició de la lluita sindical. Els problemes pràctics que, afortunadament, anaven sorgint, es podien resoldre dintre del quadre del règim social vigent.

Si el món occidental hagués pres un altre camí — el de la transformació en lloc de seguir el de l'adaptació —, Catalunya hauria pogut seguir el corrent i transformar-se sense trastorn. Una prova n'és que l'economia catalana no sofri gran cosa per les transformacions imposades per la guerra civil.

La guerra i les dues dècades d'aïllament que l'han seguida plantegen a Catalunya — millor dit, als catalans —, una sèrie de problemes que alirament no hauríem conegut.

L'aïllament, també, ha fet que els catalans no es trobin en bones condicions per a cercar solucions en aquests problemes i que, de moment almenys, no estiguin en condicions d'aplicar les solucions que escullin, bones o dolentes, encertades o equivocades.

L'emigració — concentrada en la política baixa de nostre que és la de totes les emigracions que es fan i es desfan, i arafegada amb el problema immediat d'anar tirant —, no sembla tampoc trobar-se en condicions de donar solucions i menys, és clar, d'aplicar-les.

Tard o d'hora, Catalunya haurà d'enfrontar-se a aquests problemes. El que els catalans desitgen amb més neguit és, justament, que l'ocasió se'ls presenti aviat. Com més temps passi, més costarà resoldre els problemes, més endarrerida es trobarà Catalunya, més fora del món i del temps.

El detall d'aquests problemes no es pot conèixer des de fora. I gairebé ni des de dins, ara, perquè la falsificació de les estadístiques i l'adulteració de la vida econòmica i social impedeixen veure les coses tal com són.

Així tot, cal que l'emigració i la gent de dintre es preocupin d'aquests problemes. El renaixement cultural, que vindrà, no podrà tenir una influència política determinant si no va acompanyat d'un renaixement econòmic i no s'hi recolza.

Si l'emigració pot fer un bon servei, avui, és el d'estudiar les línies generals dels problemes de Catalunya — problemes que es poden resoldre en una pregunta: com posar a to l'economia catalana amb les exigències de la segona revolució industrial? O bé: com treure Catalunya del retard en què viu?

No hi ha cap força social que pugui desinteressar-se d'aquestes qüestions. Per conservar el sistema vigent, unes; per transformar-lo, altres; per adaptar-lo, algunes... Totes les forces socials — burgesia, classe mitja, pagesia, proletariat —, han de decidir-se a mirar de cara el futur de Catalunya.

Jo no crec que cada una d'aquestes forces pugui aportar solucions vàlides. Totes, però, han de cercar-les. I com que la política militant és, a voltes — sobretot a l'exili —, una mena d'aïllament de via estreta, potser la posició del franc tirador resulti la millor per emprendre l'anàlisi dels problemes de Catalunya en front de la segona revolució industrial, els problemes de la Catalunya retardada i per veure quines forces poden resoldre'ls i de quina manera.

Això és el que intentaré fer, en una sèrie d'articles, no per pontificar, sinó per llançar una pedra a la teulada de vidre de la nostra complaença d'acostumats a creure que perquè Catalunya està menys retardada que la resta de la Península, ja li tenim el pen al coll al nostre propi retard.

VÍCTOR ALBA

homes del 1931 traïen Catalunya o es feien culpables d'allò que, alegrement, hom bateja de «genocidi». És més fàcil encara, sense ni prendre's la molèstia de llegir-lo, de bescantar l'Estatut de Catalunya, o de titllar d'anticatalana la Constitució republicana. Obres com són d'uns homes i d'un moment, quin dubte hi ha que tenen uns defectes i que poden i han d'ésser superades? Però és difícil negar que en elles, per primera vegada d'ençà de segles, s'obria pas en l'organització política d'Espanya la concepció catalana del govern: el pacte, la democràcia, el respecte a les personalitats nacionals i a les cultures que no són castellanes.

Precisament per això vingué la guerra civil i precisament per això una de les primeres preocupacions dels vencedors fou de destruir l'organització autonòmica i els primers intents d'organització federativa —i no diguem ja liberal, perquè les dues coses van indissolublement juntes— d'Espanya. La concepció castellana i absoluta de l'Estat tornava a imposar-se per la força de les armes, com en temps de Felip V. Aquesta victòria, per duradora que sigui, no serà eterna. I un dia o altre es tornarà a plantejar el problema de l'organització de l'Estat espanyol. Els problemes —els vells problemes que hom ha volgut suprimir— tornaran a prendre acuitat i la fórmula castellana haurà demostrat abastament la seva incapacitat per a resoldre'ls. Catalunya haurà de proposar, novament, la seva fórmula. No depèn pas d'ella, és clar, que sigui adoptada. Ni d'ella ni, exclusivament, dels altres pobles espanyols. La conjuntura internacional pot ajudar-la; el federalisme europeu pot donar-li un marc favorable. Esperem-ho, però no ens en refiem massa. Allò que ens cal fer, en canvi, i ja des d'ara, és afirmar que la nostra fórmula, que el nostre camí, són els únics que poden donar a la vella entitat estatal que és Espanya un equilibri, una pau i una grandesa.

RAFAEL TASIS

Cap a la Federació Europea

LA TENDÈNCIA a la Federació Europea no és un moviment purament ideològic. En la pràctica, en el camp econòmic s'han constituït organismes i estan en vigor tractats que són un embrió de la Federació. Entre altres passos s'ha donat el del Mercat Comú Europeu i es discuteix la Zona de Comerç Lliure, més àmplia i una cosa bastant diferent. La diferència entre la Zona de Comerç Lliure i el Mercat Comú consisteix en què la primera representaria un acord que eximiria de drets de duana el comerç entre els països que integressin la zona, però deixaria cada membre en llibertat d'acció quant a la seva política aranzelària amb altres països, mentre que el Mercat Comú Europeu és una associació de tipus més rígid, que estableix una mateixa tarifa aranzelària per a tots els articles importats de països que no pertanyin a la unió duanera del Mercat Comú.

La proposició de crear a Europa una Zona de Comerç Lliure va sorgir d'una decisió dels sis països membres de la Mancomunitat Europea del Carbó i l'Acer —França, Itàlia, República Federal Alemanya, Luxemburg, Bèlgica i Països Baixos— per tal d'establir un mercat comú

GLOSSARI D'AFERS INTERNACIONALS

Per FAVENCIUS

LA IMPORTÀNCIA DEL TEMA

Per a cada especialista, el seu ram és el de més relleu i més abast. És costum que el primer dia del curs es dediqui a encarir la transcendència de l'estudi. ¿Seria la política internacional el més indispensable en un polític? I, no obstant, molts agosarats han volgut guiar sense saber un borrall de geografia ni d'història ni de la situació i volum de les forces i de les idees-forces contemporànies.

Ja no som als temps dels compartiments estancats ni en aquells en què una guerra a Sebastopol era una riquesa per al nostre país. La primera guerra mundial encara fou un negoci per als neutrals aprofitats. Però avui les grans guerres ja són un mal negoci per a tothom. Adhuc l'actual guerra larvada i sorda, la guerra freda, arruïna les economies nacionals. Si no existís la perillosa tensió, les mestresses de casa no es queixarien tant dels preus dels queviures. Serien més assequibles els lloguers, els vestits, els serveis socials. És l'argument palpable per a fer entendre la importància que per a cada persona i per a cada poble tenen els afers de la política internacional i dels lligams estrets amb la nacional.

En el segle de la velocitat, cada dia es fa més petit el nostre món. Un esdeveniment en qualsevol racó, polític o econòmic o científic, retruny per tot arreu. Ja no és possible l'aïllament inconscient o altívol. No es manté ni la Muralla de Xina ni la de Ferro. La solidaritat és ineludible en el benestar o en la dissort. Potser més que la llibertat, la seguretat dels pobles és indivisible.

Sembla que la situació internacional sense fesomia hagi substituït la força del Destí, inexorable. L'home es sent desarmat i impotent davant una aparença de fatalitat que arrossega vides i hisendes vers l'abis d'un xuclador indefugible. L'angoixa existencialista tem per la fi de l'aventura humana. Nogensmenys, l'home europeu ha triomfat sempre perquè ha sabut plantar cara a les disfresses del Destí. L'essència de l'heroisme és apel·lar a la voluntat quan els ídols fallen. No es dona per vençut ni davant la incògnita de l'esdevenir de la civilització en el cas d'una guerra atòmica. L'home sap, en el sagrari de la seva consciència, que, com diu el mot final de *La República* de Plató, Déu és innocent.

TOCANT DE PEUS A TERRA

Dels afers internacionals en parla tothom perquè a tothom afecten. En els cellers i tot del nostre poble, pescadors i pagesos discuteixen de si puja el rus o baixa el ianqui, com parlaven segles enrera de si pujava el turc o baixava el francès. Tenen la intuïció que les condicions internacionals determinen les nacionals. No s'equivoquen. Sense la puixança dels corrents totalitaris ni sols s'hauria produït la contrarevolució a les terres ibèriques. Si avui s'hi aguanta és per estar precàriament encavallada en l'equilibri inestable de forces internacionals adverses.

Entre les moltes lliçons indubtables de la història hi ha la de que pervenen conseqüències formidables d'encertar o no amics i viarany en la política internacional d'un poble. Car, si hi ha una veritat indiscutible és que, pràcticament, ni una nació ni un home no poden anar sols pel món. Cosa que oblidà la República a casa nostra.

Convé, doncs, fixar una política internacional per a Catalunya. Basada en la informació més completa i objectiva possible del que, d'important per a nosaltres, passa al món. Malgrat que els catalans ens trobem sense aixopluc sota el firmament, sense un Estat —subjecte de política internacional— que sigui nostre, podem tenir una visió i una orientació —i hem de tenir-les— que ens permetin marcar el rumb propi. Junt amb les naus que solquin el nostre mar i en harmonia amb els nostres interessos cabdals.

EL PUNT ACTUAL

És evident que l'època d'aparició d'aquest glossari és de gran malestar, inquietud i tensió internacionals. Perdura i s'allarga perillosament una situació que voreja la catàstrofe. Deia l'Avi Macià, Primer President de Catalunya, que per esbrinar la política d'un Estat el millor era escandallar el seu pressupost. Doncs, els pressupostos són de guerra, tant a Llevant com a Ponent.

La diplomàcia pensa en l'al·leujament mitjançant una conferència de Caps d'Estat, els de les grans potències, els del bloc Occidental i el de la URSS. Però fins aquesta proposta se la llancen com arma de propaganda.

Es de mal averany que subsisteixi el problema de la reunificació d'Alemanya. I que la guerra freda mantingui les fogueres del Liban, Indonèsia, Xipre i l'Algèria.

Per raó de la proximitat de l'epicentre, interessen extraordinàriament a Catalunya els esdeveniments de França. En què poden afavorir els seus resultats la nostra causa de llibertat? Seran un nou obstacle? Aquest aspecte no preocupa Walter Lippmann, potser el més assenyat i preparat dels glossadors internacionals que coneixem. Però d'això, precisament, ens n'hem d'ocupar els catalans.

europeu, el tret principal del qual fos la unió duanera. El fracàs de la Comunitat Europea de Defensa del 1954 va revelar que calia una altra actitud per a reforçar el moviment cap a la Unió Europea i en una conferència celebrada a Messina a l'abril del 1955, els sis països van decidir cooperar a l'establiment d'un mercat europeu comú i general per a tota mena d'articles —una cosa semblant a la que ja existia per al carbó i l'acer— i crear també

un consorci europeu d'energia atòmica (l'EURATOM).

La decisió fou seguida d'intents de convertir-la immediatament en realitat. Es va formar un grup d'experts sota la presidència de M. Spaak per tal d'examinar la seva viabilitat i el grup va presentar, a l'abril del 1956, un informe que després fou adoptat com base de negociacions per a la redacció d'un tractat.

El Govern britànic va donar el seu u-

Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General
CEDOC

port a les mesures tendents a la integració europea, i, amb els d'altres països europeus que no pertanyien a la proposada unió duanera, es va mostrar desitjós que l'avanç cap a una major llibertat de comerç a Europa afectés en el possible tots els membres de l'Organització per a la Cooperació Econòmica Europea. El Consell d'aquesta organització va decidir el 19 de juliol del 1956 crear un grup especial que s'encarregués d'examinar si era pràctica la proposició d'establir a Europa una Zona de Comerç Lliure i si aquesta podria funcionar en relacions adequades amb la Unió Duana.

L'informe del grup, presentat el 5 de febrer del 1957, exposava l'opinió que la Zona de Comerç Lliure era factible i podia ser adaptada a la Unió Duana o Mercat Comú Europeu. El Consell de l'Organització per a la Cooperació Econòmica Europea examinà l'informe per tal d'estudiar l'acord que establis la Zona de Comerç Lliure. El Govern britànic va considerar els problemes especials que plantejava la Zona de Comerç Lliure a Europa i el 26 de novembre del 1956, Mr. Macmillan, aleshores ministre de Finances de la Gran Bretanya, va dir a la Cambra dels Comuns que el Govern estava disposat a entrar en negociacions, dins de l'Organització per a la Cooperació Econòmica Europea, per tal d'establir la Zona de Comerç Lliure. Tanmateix, les propostes britàniques pressu-

posaven que els productes no industrials quedessin completament exclosos del pla, sense perjudici que s'arribés a alguns convenis especials en el cas d'aquells països que més depenguessin del comerç de productes agrícoles.

La creació d'una Zona de Comerç Lliure oferiria, evidentment, grans avantatges per a Europa. Només la població dels sis països del Mercat Comú suma 186.000.000 de persones i amb la del Reialme Unit, Escandinàvia, Àustria i Suïssa, donaria un mercat potencial de 240.000.000 de persones, quan els Estats Units tenen només 180.000.000 d'habitants. El ritme de l'expansió econòmica europea ja és un dels més ràpids del món i els beneficis de la producció i de la distribució en gran escala que les grans concentracions econòmiques fan possibles donarien més impuls al seu desenvolupament.

El pla de creació d'un Mercat Comú preveu mesures per a l'abolició d'aranzels i quotes d'importació en un termini de dotze a quinze anys. El que es proposa en termes generals és reduir les actuals tarifes a una mitjana del 10% cada divuit mesos i també es traça un esquema per tal d'abolir gradualment les quotes d'importació i establir una tarifa exterior comuna. Els productes agrícoles serien objecte, també, de tracte especial... I caldria tenir en compte el cas de territoris d'ultramar dependents del país del Mercat Comú.

De llibres

El Club del Llibre Català, de Mèxic, ha editat Pels camins d'Utopia, un nou llibre de J. Soler Vidal, autor de Pere Fages i interessant investigador de la participació catalana en la descoberta i colonització d'Amèrica. En Pels camins d'Utopia, l'autor explica la intervenció dels catalans en l'aventura icariària en què Etienne Cabet va embarcar uns centenars d'entusiastes revolucionaris. Com fons i antecedents d'aquesta participació — de la qual Soler Vidal dona dades inèdites o poc conegudes —, l'obra s'inicia amb una descripció social i política de Catalunya en l'època de l'aventura, descripció que situa el lector per a comprendre la ingenuïtat d'uns inconformistes pintorescos i poc incòmodes per als governs del dia. Destaca en la narració l'actitud enèrgica, digna i plena de seny de Joan Rovira, el primer representant català en la dissortada aventura, la seva rebel·lió contra la irresponsabilitat i el desordre, la qual cosa sembla ser l'objectiu cabdal del llibre. Pels camins d'Utopia ha estat bellament il·lustrat per Josep Narro.

Editorial Xaloc, de Mèxic, prepara l'edició del segon volum de Quaranta anys d'advocat, d'Amadeu Hurtado. El període descrit en aquest volum va del 1917 al 1930. Si bé una bona part de l'obra és dedicada a descriure l'ambient professional — la qual cosa és ja deducida del títol —, en general les memòries d'Amadeu Hurtado resulten ser una història política crítica del seu temps, interessant particularment per dues raons: per l'aportació de dades desconegudes del públic en general i pels judicis, sobre fets i personatges coneguts, d'un home de la seva categoria intel·lectual. La serenitat amb què Amadeu Hurtado exposa les seves opinions els dona un valor particular. En cap moment l'autor no dissimula la seva posició política personal en els fets que evoca i el lector té la impressió que quan jutja els amics i els adversaris tracta de fer-ho d'una manera objectiva; ho fa, evidentment, d'una manera lúcida i aguda — rarament sarcàstica —. Resulten interessants, sobretot, els capítols en què es tracta de la intervenció catalana en la premsa peninsular.

Un dels darrers llibres de la Biblioteca Selecta, de Barcelona, és Llibre d'Eivissa, de Maria Villangómez, un dels més destacats escriptors de les Illes, sorgit després de la guerra i conegut principalment per la seva obra poètica. En aquest nou llibre, Villangómez mostra estimables condicions de prosista descriptiu i d'assagista crític, dotat d'una bona capacitat de síntesi, la qual li ha permès donar en la primera part de l'obra una visió històrica, geogràfica i espiritual d'Eivissa, molt interessant per al lector curiós que desitja enriquir els seus coneixements sobre els Països de Llengua Catalana. La segona i la tercera part del Llibre d'Eivissa són una antologia, respectivament, de la poesia i de la prosa eivissenques, valiosa aportació a la literatura catalana.

La novel·la premiada amb el Fastenrath als darrers Jocs Florals de la Llengua Catalana, L'Araceli Bru, d'Odó Hurtado, ha estat publicada a Mèxic per l'Editorial Xaloc. En aquesta obra — com s'ha dit — Odó Hurtado confirma les excel·lents dots de narrador demostrades en Unes quantes dones; el llibre de contes publicat fa tres anys per la mateixa editorial. L'Araceli Bru no és una narració en la qual l'autor es lliuri a l'art per l'art, sinó que constitueix un retrat, fet amb traços vigorosos, d'un sector de la societat barcelonina; és un valuós testimoni d'un aspecte de la vida catalana; i pel realisme — només de tant en tant suavitzat amb un lleuger sentimentalisme — de l'autor, una contribució a una de les missions bàsiques de la nostra literatura: la de fer conèixer els catalans als catalans.

Comunicació
i Hemeroteca General R.
CEDOC

DOCUMENTS

PROJECTE DE BASES D'UNIÓ

La Institució de Cultura Catalana de Xile ha adreçat als catalans d'arreu del món un *Projecte de bases d'unitat i d'acció nacional catalana* amb el qual, segons declaració de la Institució, aquesta es proposa «aportar la seva contribució a l'esforç col·lectiu de deslliurar la pàtria oprimida i bastir-hi un ordenament jurídic fonamentat en el seny, la llibertat i la justícia». Per a una major difusió d'aquest document entre els catalans, el reproduïm a continuació.

1. Reafirmem per a Catalunya el dret d'autodeterminació en totes les seves projeccions, internes i externes, d'acord amb el qual fixarà sobiranament les seves institucions quan pugui manifestar la seva voluntat, sense coaccions de cap mena.

2. Creiem indispensable que a Catalunya siguin garantits, col·lectivament i individualment, els Drets de l'Home — proclamats en la Declaració Universal formulada per la Unesco i en l'ampliació efectuada en la mateixa per la Convenció Europea dels Drets de l'Home —, i l'exercici de les llibertats fonamentals: religió, polític, cultural i de justícia social, assegurant l'aplicació de lleis que donin a tots els ciutadans accés a la cultura i al benestar econòmic.

3. Volem bandejar d'entre els catalans l'esperit de guerra civil i superar els greuges del passat. Per a enfortir la nostra unitat espiritual i política, i reconstruir l'economia, considerem cabdal el compromís d'acceptar com a ferma garantia de pau i de progrés social, la tolerància de les idees alienes i el sacrifici de tots els interessos particulars a l'equitat i a la justícia social i, per tant, de subordinar a les lleis tota activitat de partits o de classe, i de rebutjar tota violència.

4. Atesa la reiteradament demostrada inviolabilitat de la constitució unitarista de l'Estat espanyol, que a més atempta vitalment contra Catalunya, declarem que, en l'actual període pre-constituent, cal estructurar una fórmula institucional que, rectificanc definitivament els errors històrics i amb respecte absolut al dret d'autodeterminació i a la sobirania de tots els pobles ibèrics, els integri en una Comunitat lliurement pactada sobre bases que signifiquin una garantia d'estabilitat, de convivència digna i de cooperació decidida.

5. En l'esmentada fórmula institucional

s'haurà de reconèixer als pobles ibèrics que tinguin afinitats d'idioma, d'història i de tradició el dret a federar-se entre si en qualsevol moment, per a constituir una entitat integrant de la Comunitat, sempre que lliurement ho acordin entre ells.

6. La Comunitat de pobles ibèrics hauria d'integrar-se al Consell d'Europa i recolzar les accions que tendeixen a una plena organització dels pobles europeus. Cada un dels membres de la Comunitat estarà facultat per a relacionar-se directament amb els organismes internacionals de tot ordre. Tots els membres de la Comunitat es comprometran a sotmetre llurs diferències a l'arbitratge dels Organismes Internacionals corresponents; el compromís comprèn també el període transitori previst en la base 7.

7. En el període transitori previ a la lliure estructuració institucional de la Comunitat de pobles ibèrics, Catalunya hauria de ser plenament administrada pels propis catalans amb facultats mai no inferiors a les que estableix l'Estatut de Nària, plebiscitat pel poble català.

8. Establerta una forta unitat catalana a l'entorn d'aquests punts d'acord, o d'altres fonamentalment similars, serà indispensable i inajornable designar un nombre de catalans de reconegut prestigi patriòtic i capacitat, als quals haurien d'anir-se acreditats representants de l'interior de Catalunya. Aquests compatriotes tindran l'autoritzada missió d'establir els necessaris contactes amb els representants dels organismes i forces d'opinió dels diversos pobles ibèrics per a tractar d'obtenir llur adhesió a aquestes bases en el que correspon, i el compromís de respectar-les absolutament quan l'Estat espanyol es trobi en període constituent en sortir del règim actual o de qualsevol que, per imposició, el substitueixi.

Informació diversa

* La supressió dels drets civils a Espanya, a la vegada que les greus mesures repressives adoptades contra els vaguistes, han incitat la Confederació Internacional d'Organitzacions Sindicals Lliures a trametre un telegrama de protesta al general Franco. La mateixa organització sindical ha elevat una altra protesta a les Nacions Unides i a la O.I.T. sobre la violació dels drets humans i obrers sota el règim franquista.

* En el curs de la seva onzena reunió, que tingué lloc a Brussel·les, el subcomitè de la C.I.O.S.L. ha aprovat un manifest, la part essencial del qual propugna per: 1. Implantació a Espanya d'un govern provisional sense matís polític, representatiu de totes les forces democràtiques i antitotalitàries, que garanteixi al poble l'exercici de les seves llibertats fonamentals i que prepari, en el menor temps possible, el camí per a unes eleccions lliures; 2. Derogació immediata de la legislació que empara els desacreditats sindicats falangistes i reinstauració de la sindicació lliure, sense interferències de la seva actuació, del govern ni dels patrons; 3. Establiment del dret d'associació i l'exercici de totes les llibertats individuals; 4. Alliberament i amnistia per a tots els presos polítics; retorn dels exiliats que ho desitgin, rehabilitació i compensació a tots aquells que individual o col·lectivament sofriren pèrdues, a causa de persecució política, en els seus béns, ingressos i drets socials. En altres apartats el manifest es refereix a la renovació de l'economia, millorament de les condicions de vida dels obrers industrials i agrícoles, un vast programa de reforma agrària i un ajut internacional en gran escala, financer i tècnic, per a portar a cap el foment de la indústria i de l'agricultura.

* Segons refereix el corresponçal a Madrid del *New York Times*, un industrial català del ram tèxtil li ha manifestat, en referir-se a les causes de les passades vagues: «Un obrer especialitzat cobra 80 pessetes diàries, però solament la carn li costa 50 pessetes la lliura. El 80 per cent del que guanya ho necessita per al seu sosteniment i el de la seva família, i els preus segueixen en augment. Nosaltres, els industrials, no podem obtenir llicències per a la importació de matèries primeres ni per a maquinària; no podem desfer-nos del personal sobrer ni reduir el cost de fabricació i per tant no ens és possible augmentar els salaris.»

* El discurs del general Franco, en obrir-se la sisena legislatura de les Cortes, referent a la successió del seu règim i la promulgació d'una nova llei de l'Estat, ha merescut diversos comentaris a la premsa estrangera. El *Daily Telegraph* de Londres diu que «la llei promulgada pel general Franco tracta d'accontentar tant els monàrquics com els del partit de Falange. Als primers els diu que Espanya és legalment una monarquia i per als segons deixa assentat que el monarca eventual, sigui quin sigui, haurà de prestar jurament de lleialtat als principis del partit. Afegí, a més, que cal això per a protegir-se contra la possibilitat que la desacreditada banda de polítics a l'estranger tracti d'utilitzar el període de transmissió cap a la monarquia com un trampolí que els menaria "als sistemes ja gastats dels quals afortunadament ens hem despenllat".» *Le Monde*, de París, per la seva part, diu: «Els qui haguessin cregut per un instant que el general Franco podia portar a cap a les Cortes un cop d'Estat contra si mateix — citem els termes emprats per *La Vanguardia Española* de Barcelona — hauran sofert una desil·lusió. El cautelós discurs pronunciat pel Caudillo davant una sala plena d'incondicionals, no deixa de tenir interès, si bé, en realitat, no ha fet més que repetir la doctrina elaborada des de fa molt de temps. Li hauria estat difícil al general Franco dir amb major claredat que tracta d'exercir, amb caràcter vitalici, els poders que li havien estat atorgats per vells decrets i... la llei del 1957.»

* A Baiona s'ha reunit la Comissió d'Informació i d'Estudis, recentment constituïda pel Consell Consultiu Basc per a despatxar els assumptes corrents i examinar la situació política actual. S'escoltà amb gran interès l'informe del senyor Goitia sobre les activitats de la Comissió de Cultura constituïda en virtut de les recomanacions del Congrés Mundial Basc i la Comissió quedà informada de la comunicació del president del Govern basc en relació als seus darrers acords.

* La *Tribune des Nations*, de París, en una crònica del seu corresponçal a Madrid es refereix a les reaccions dels catòlics davant el règim franquista amb aquests paràgrafs: «Des de fa algun temps, els catòlics, desitjosos de portar a la realitat una política social enquadra en la democràcia, s'han agrupat en un moviment el nom provisional del qual és el de F.L.P. (Frente de Liberación Popular). Compta amb clergues comprensius i joves intel·lectuals i té, com punt de partida, les "Hermandades Obreras". No pretén ésser un grup confessional, sinó estar obert a totes les opinions i s'inspira, en certa manera, en el moviment d'alliberació del poble francès. El seu grup universitari, la "Nueva Izquierda Universitaria", actua considerablement a Madrid i Barcelona. Per altra part, l'"Agrupación de los Católicos Independientes" ha publicat un llarg document en el qual es manifesta contra el règim des del punt de vista estrictament ortodox.»

* El *Socialista* de Tolosa de Llenguadoc ha publicat una informació tramesa des de Madrid per un jove socialista que assistí a la conferència donada a la Facultat de Dret per Manuel Giménez Fernández, ex-ministre de la República i catedràtic de la Facultat de Dret de Sevilla. La conferència, que es titulà *Cristianismo y política social*, és considerada per l'òrgan socialista com «un acte polític de gran importància».

* La revista *Momento* de Caracàs recorda que al final de la guerra civil Franco devia a Hitler més de 1.000 milions de marcs i a Mussolini 17.000 milions de llires.

* A iniciativa de l'Ajuntament de Palma de Mallorca i el Govern alemany de Bonn, ha estat començada l'edició crítica de l'obra llatina de Ramon Llull, que constarà de trenta volums, els quals apareixeran en quinze anys, al ritme de dos per any. Alemanya contribuirà amb 200.000 pessetes anuals.

* Les instal·lacions portuàries de Tarragona van a ser millorades amb l'adquisició de set grues elèctriques de sis tones i un nou dock.

* A l'Ajuntament de Barcelona ha estat presentat el projecte de l'arquitecte Bosch Aymerich de l'edifici monumental, amb un cost de 400 milions de pessetes, que hauria d'ocupar la totalitat del triangle format a la plaça de Catalunya i els carrers de Pelai i Vergara. Al mateix temps ha estat dipositada una

fiança de 60 milions de pessetes, feta efectiva pel Banc Comtal, com garantia de la solvència del grup financer que s'ha constituït per a fer front a la realització del projecte. En l'esmentat grup figuren l'ex-ministre Demetri Carceller, l'ex-alcalde i ex-ambaixador Miquel Mateu Pla, el comte d'Argillo, president del Banc de Madrid i consogre del general Franco; Francesc Ràfols, Jaume Semir, Olano Barandiarán, Noguera Sunyol i Molins Figueras.

Opressió

En el llibre *Revolució i Contrarevolució a Hongria*, de H. Dewar i D. Norman (edició de la Unió Socialista de l'Europa Central i Oriental, 489, del carrer Oxford a Londres) es troben les declaracions de Kadar fetes el 17 de novembre, quan tractava d'acabar la vaga: «Cedirem el monopoli del partit; volem un sistema de diversos partits i eleccions netes i honrades. Sabem que no és cosa fàcil, perquè el govern dels treballadors pot ésser destruït tant amb les bales com amb el vot. Hem de reconèixer que podem ésser completament derrotats a les eleccions, però anirem a la lluita electoral perquè el partit Comunista tindrà la força per guanyar un cop més la confiança dels treballadors.» Però després de la conquesta de Budapest pel rusos, una setmana després, deia el mateix Kadar: «Cada treballador, en lloc d'entretenir-se a redactar i gargarar peticions, el que ha de fer és tornar de seguida al treball amb totes les seves energies.»

En el mateix llibre trobem unes interessants paraules del vell escriptor comunista hongarès Gyula Hay: «Ens creïem els escriptors que constituïem l'avantguarda en la lluita per la llibertat. Se suposava que jo era un guia de la joventut, però en realitat la joventut es convertí en el meu guia. Jo donava respostes ideològiques interminables a totes les preguntes. Sospitava que els meus joves oients ho trobaven tot buit i avorridor ¿Potser seriem els vells els que anéssim equivocats i que siguin els joves els que ho encertin?»

El vell porta al jove l'avantatge de l'experiència, a condició que hagi estat capaç de recollir-ne, i encara conservar, la joventut de l'ànima.

La llei d'una comunitat liberal empara el dissident. Però es bandea ell mateix qui no respecta les lleis de la comuna decència, i una de les primeres lleis és la de la tolerància.

LLIBRES

EN CATALÀ

- JOAN SALES: *Incerta glòria*. Premi Joanot Martorell 1955. Barcelona, 335 pp., tela, \$ 30.00.
L'exode del 1939 vist per un dels més destacats novel·listes catalans.
 OPÓ HURTADO: *L'Araceli Bru*. Premi Fastenrath 1957. 180 pp., \$ 20.00.
 L. NICOLAU D'OLIVER: *Caliu. Records de mestres i amics*. 244 pp., 16 llams. fora del text, \$ 30.00.
 J. SOLER VIDAL: *Pels camins d'Utopia*. 112 pp., amb il·lustracions de Narro, \$ 12.00.
 RAMON TURRÓ: *Diàleg sobre coses d'Art i de Ciència*. Estudis preliminars del Dr. August Pi Sunyer i Dr. J. Pucho. Edició limitada i numerada, 76 pp., \$ 20.00.

RAMON FABREGAT "DIFUSORA DEL LLIBRE". Ap. 10319. México 1, D. F.

EN CASTELLA

- FRANCISCO TARAZONA: *Sangre en el cielo*. Mèxic, Costa-Amic, 1958, 316 pp., il·lustrat, \$ 25.
L'aviació republicana en la guerra 1936-39.
 RAFAEL BORJA: *Liquidación del colonialismo en América (Surge una nueva Nación en el Caribe)*. Mèxic, Editorial Azteca, 1958, 133 pp., tela, \$ 12.00.
 JORGE MÉNDEZ L.: *Cuarenta años después*. Pròleg de Rodrigo García Treviño. Mèxic, 1958, 239 pp., \$ 10.00.
Examen de cuarenta años de régimen soviético.

LA IDEA de la Comunitat nacional dels Països de Llengua Catalana no és cosa nova.

En el ressorgiment nacional català, aquesta fita ja s'apunta; i el retrobament, en la comunitat nacional catalana, es perfila clarament en els poetes i literats de totes les nostres terres, principalment en els mallorquins.

Però aquest retrobament és solament literari. Fora de l'antic Principat, fins als nostres dies, li manca l'altra evolució; l'evolució cap a la decisió i l'actuació política. D'aquesta manera veiem que és a Catalunya on es forja un ideari polític, i on, per tant, es formula la ideologia nacionalista.

Així té una explicació, Catalunya, l'antic Principat, és la terra catalana que econòmicament és més evolucionada; té un desenvolupament industrial, el que fa que el sentiment nacional, a més de la tradició i el renaixement literari, trobi un basament, l'econòmic, que empeny de forma decisiva la idea de la nacionalitat.

A Mallorca, per exemple, la idea nacional, la d'un retrobament amb Catalunya, es manté en certs cercles de tipus literari i, en una evolució més tardada, en els nuclis d'homes liberals i democràtics. En certa manera, el principi de renaixement té bases religioses i tradicionalistes.

Igualment aquest procés és el d'Eivissa.

Dels Països de Llengua Catalana

I, possiblement — no el conec prou —, el procés valencià segueix aqueixa mateixa evolució. Però en el valencià hi ha un fet nou que ve a donar-li una característica especial: al País Valencià pren una gran empena el desenvolupament industrial. I per això mateix els diferents interessos econòmics el fan entrar en contradicció amb l'Estat Espanyol que, a pesar de l'I. N. I., i potser per causa de la seva mateixa existència, entra en conflicte amb els interessos econòmics d'aquest país.

A Mallorca, les dites jerarquies socials, econòmicament, van lligades als interessos dels grups polítics centralistes que dominen l'Estat Espanyol. El cas de don Antoni Maura n'és un exemple. I el mateix centralisme provincial, donat des de Madrid, els lliga més enllà.

A Eivissa l'evolució és diferent. Terra d'una gran tradició liberal que ve des dels temps de Jaume I i on sobretot en el segle XIX pren de nou força el retrobament nacional català, sorgeix, conjuntament amb una evolució literària, en un eivissisme que a més de valorar el propi de la terra, manté, en els plans polític i econòmic, un enfrontament amb el centralisme provincial que comana des de Palma de Mallorca.

Eivissa és una víctima doble del centralisme de l'Estat espanyol. Per un costat perd

la seva més gran, aleshores, font de riquesa que foren les salines preses pels espanyols, l'any 1717, com a càstig per haver pres partit amb les altres terres catalanes pels Austries. Per l'altre, del centralisme que he vingut anomenant provincial.

Posteriorment, l'evolució eivissenca, en la meua generació, pren un ple sentit polític. El retrobament nacional va lligat a un moviment democràtic, en el polític, i, en l'econòmic, a una lluita desigual contra la preponderància i el caciquisme d'en March.

Però ni un ni altre retrobament no es podrien comprendre sense el moviment nacional al Principat. Aquesta terra catalana dona el camí no sols en allò nacional, sinó en les lluites polítiques i socials.

Aquests fets són quelcom que han de tenir en compte els catalans. Nosaltres, catalans de les altres terres, busquem en el retrobament de la comunitat nacional dels Països de Llengua Catalana una mena de suport per a encarrilar-nos en el camí del progrés i de la democràcia. No és sols un retrobament en el sentimentalisme que pren formes literàries i d'apreci al que és nostre. És també, i essencialment, un desig de millorament social i d'humanitarisme que en dos segles i mig el centralisme espanyol ha estat incapaç de donar-nos.

En altres paraules, el nostre nacionalisme català té un contingut polític, social i econòmic que no podem deixar perquè és consubstancial a les nostres lluites i a la nostra tradició; a tota la nostra vida i a tota la nostra història.

Que pensin els catalans de l'antic Principat que si l'Estat espanyol hagués sabut donar-nos això, el retrobament nacional català hauria estat molt més difícil; que avui no seriem més que uns espanyols amb *folklore*, quelcom així com els del sud de França es consideren francesos.

El camí nacional, del forjament d'una nacionalitat, és essencialment un camí de desenvolupament democràtic. I nosaltres estem en aquest camí enfront del totalitarisme de l'Estat espanyol. Per a nosaltres, la bandera nacional catalana, la del retrobament en la comunitat nacional dels Països de Llengua Catalana, és, bàsicament, la de la nostra llibertat com a homes i com a pobles. I lligat amb ella, amb la llibertat i la democràcia, el desig de viure millor, sense caciquismes polítics ni econòmics, per un ple desenvolupament econòmic per i millor viure i per un millor esdevenidor.

JOAN ANTONI PALERM VICH

QUINA MENA D'UNIÓ?

ENTRE els exiliats catalans es parla molt d'unió, però qui més qui menys no deixa de blasmar les activitats i les actituds dels altres; i, sovint, de considerar-les incompatibles amb les pròpies. En una de les reunions de taula rodona en què es va discutir el treball de Domènec Guansé *Cataluña en el ruedo hispánico* ja vaig observar que molts dels qui patien d'unió voldrien que aquesta es fes imposant la pròpia posició. Mentre predomini aqueixa actitud, tot el que es faci per a la unió no passarà del passatemp de les converses i ni tan sols podrà dir-se que arribi als bons desigs. En general els exiliats defensen tenaçment les posicions respectives sense aturar-se a reflexionar si, després de divuit anys d'exili, a causa dels canvis produïts al món, caldria revisar-les; sense reflexionar si aqueixes posicions s'adiuen amb la realitat, amb les possibilitats o simplement amb el sentit comú. I les defensen fins al més petit detall. (Hi ha excepcions, perquè també veiem qui mostra una alegre despreocupació en qüestions de detall i fins i tot en qüestions de cert volum, en els seus esforços per mantenir una imaginària figura de líder que mai ningú no ha reconegut.)

Aspirar a una unió política molt estreta és una il·lusió irrealitzable a tot arreu, però ho és particularment entre gent com els catalans. La unitat política l'hem vista només imposada — no pas realitzada — en els règims totalitaris i ja en coneixem els resultats. No és per aquest camí que plauria als catalans veure solucionats els problemes nacionals i socials de Catalunya. Els catalans adherits a organitzacions de disciplina catalana i els simples simpatitzants de les seves tendències aspiren que aqueixos problemes siguin resolts «n un règim de llibertat; i la llibertat pressuposa comprensió i tolerància, les quals rarament es veuen en les discussions entre els catalans exiliats a Mèxic.

Em sembla lògic — i il·loable — que qui estigui raonablement convençut de la justesa de la seva posició política s'hi mantingui fidel i no faci concessions per a una unió política en la qual es confonguessin tots els interessos. I per tant em semblen il·lusòries les aspiracions, més aparents que reals, a una estreta unió de catalans. La unió em sembla convenient i factible, per a una acció circumstancial, basada en els punts de coincidència, que entre els catalanistes són considerables. Però sense pretendre que ningú renunciï a una posició honestament sentida.

A més del tema de la unió, entre els exiliats es discuteixen molt els plans d'acció. I cada grup té el seu. En les circumstàncies presents, resulta un xic fantasiós comprometre's a plans molt concrets, en els quals a vegades sembla comptar-se amb el control dels esdeveniments, amb la possibilitat d'ajustar-los en aquells plans; sobretot resulta fantasiós — o ingenu — perquè la majoria d'aquests plans són traçats amb una mentalitat del 1936, com si res no hagués passat, d'aleshores ençà, ni a Catalunya ni al món. En pensar en les possibles sortides de Catalunya de la situació actual per establir-hi un règim normal, cal considerar no solament que la força política de Catalunya es troba al país i no a l'exili, sinó que aqueixa força, eventualment, ni és físicament la que existia al 1936 ni és lògic esperar que tingui, dels problemes del país, la mateixa visió que, amb diversos matisos, en tinguessin, al 1936, els avui exiliats: és una altra generació i són unes altres circumstàncies. Crec, per tant, que en qualsevol pla d'unió entre catalans cal deixar una gran marge als esdeveniments i a les forces imprevisibles. Tot i així ja em sembla prou difícil arribar a una entesa en la qual es concilii els nombrosos matisos que a tots ens plau tant de cultivar i de defensar.

VICENÇ RIERA LLORCA

Èxit de l'Esbart Dansaire

El dimenge 29 de juny es presentà al Palau de Belles Arts de Mèxic, sota el patronatge de l'INBA i de l'Orfeó Català, un «Festival de dansa catalana». Cal remarcar la direcció exigent i encertada del mestre Ignasi Ribera, i mereix elogis l'actuació dels vint-i-set dansaires, dels quals, si s'hagués de destacar algú, caldria esmentar Margarida Caró i Josep Ribera. Mereix igualment elogis el mestre N. Costa Horts, per la seva direcció de l'orquestra de Belles Arts i per l'orquestració de les danses. També Magdalena Ursul, ajudant del mestre; A. Artís-Gener (Tisner), escenògraf; Antònia C. de Salvat, que cooperà valuosament en els assaigs, i, per la seva activitat en l'organització, Francesc Farreras Duran, Francesc Salvat i Joan Potau. Les nostres felicitacions a tots ells i a tots els qui no mencionem i que contribuïren a l'èxit del festival.

Biblioteca de Comunicació
Biblioteca General
CEDOC